

Devlet Arşivlerinde Tanıtım ve Eğitim Faaliyetleri*

Publicity and Training Activities in State Archives

FATİH RUKANCI**

ÖZ

Devlet Arşivleri'nde sürdürülen tanıtım faaliyetleri günümüz teknolojilerinin sunduğu imkânlar bağlamında büyük oranda web hizmetleri üzerinden yapılmaktadır. Bunun yanı sıra çalışma kapsamında konu edilen arşiv belgeleri üzerinden eğitime destek faaliyetleri, Devlet Arşivleri'nin toplumun hemen her katmanına kanıtsal değer sunmasıyla ilgili bir diğer önemli etkinliktir. Sahip oldukları belgeler itibarıyla uluslararası öneme sahip yabancı devletlerin devlet arşivleri hizmetlerinden örneklerle açıklanmaya çalışılan tanıtım ve eğitim etkinlikleri ülkemizde bu konudaki çalışmalara ilham verebilecek niteliktedir. Devlet Arşivleri Başkanlığı adı ile Cumhurbaşkanlığı'na bağlanan Devlet Arşivleri içinde bulunduğu bu gelişim sürecinde tüm hizmetlerini yeniden gözden geçirmek ve modernize etmek durumundadır. Bu süreçteki yaklaşım ve fikirler ise dünyadaki gelişmelerden bağımsız olamaz. Bu bağlamda dünyanın en önemli arşivlerinden birine sahip ülkemizde; arşiv hizmetlerinin dışa yansıyan yüzü olarak görülen tanıtım faaliyetleri ile arşivin zenginliğini gözler önüne seren eğitime destek faaliyetleri de dinamik ve kullanıcı dostu uygulamalarla adından söz ettirmelidir.

Anahtar Kelimeler: Devlet Arşivleri, Arşivlerde Tanıtım, Arşivlerde Eğitim, Web Hizmetleri, Arşiv Hizmetleri

ABSTRACT

Promotional activities of State Archives Office are primarily performed through web services within the framework of the opportunities offered by today's technologies. In addition, inclusion of education support activities in the archive documents studied within the scope of this research, is another important activity which allows State Archives to provide almost every social layer with

* Makale geliş tarihi: 25-II-2019, kabul tarihi: 6-12-2019, araştırma makalesi.

** Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Ankara/Türkiye, frukanci@gmail.com. ORCID ID:<https://orcid.org/0000-0002-9555-0747>

evidential value. Promotional and educational activities intended to be explained by examples from state archive services of foreign countries which have an international value thanks to the documents they contain, could be inspiring for relevant studies in Turkey. In this development process, State Archives operating under the Presidency of the Republic as the Directorate General of State Archives, shall review and modernize all the services it offers. The policies and ideas in this process cannot be independent from the developments experienced in the world. In this context, as a country possessing one of the most important archives in the world, Turkey shall come to the forefront with dynamic and user-friendly practices in promotional activities that are assumed to be the exterior face of our archive services and education support activities revealing the richness of the archives.

Keywords: State Archives, Publicity on Archives, Education in Archives, Web Services, Archival Services

DEVLET arşivleri bir ülkenin kurumsal ve kültürel belleğini gelecek nesillere aktarma sorumluluğunu üstlenmiş, faaliyet alanı ile ilgili karar verici, politika belirleyici devletin en üst yetkili organıdır. Bu sorumluluk ile Devlet arşivleri ülkeyi arşivcilik alanında temsil etmekte ve tanıtım görevini de yürütmektedir. Devlet Arşivi'nin yürütmekte olduğu tanıtım ve eğitim faaliyetlerinin niteliği ise kurumun hemen hemen tüm hizmetlerinin dışa yansımaları olarak algılanmaktadır. Ülkemizde Devlet Arşivleri kurumu faaliyetlerini, mülga 3473 sayılı kanun ve bu kanuna dayanan Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik uygulamaları ile yaklaşık 30 yıldır kamu arşivciliğine hizmet etmek amacıyla özverili biçimde sürdürmüştür. Bu çalışmaların ancak kamu arşivlerinin yok olmasını önlemek, mevcut bakıyeyi düzenlemek üzerinde yoğunlaşabildiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

11 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile 16.07.2018 tarihinde Başbakanlığa bağlı Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Cumhurbaşkanlığı'na bağlanarak "Devlet Arşivleri Başkanlığı" adını almıştır. Bu dönüşümün devlet arşivimizin geleceği açısından etkili biçimde değerlendirilmesi gerekmektedir. Devlet Arşivleri Başkanlığı'nın yeni yapılanması incelendiğinde ana hatlarıyla kurumun yetki ve sorumluluklarının genişletildiği, icra kabiliyetinin güçlendirildiği, personelin özlük hakları noktasında arşivcilik tarihimizde emsaline rastlanmayacak düzeyde iyileştirmeler yapılarak 250 adet "arşiv uzmanı", 260 adet "arşiv uzman yardımcısı" kadrolarının ihdas edildiği kurumun "başkan", "üç" başkan yardımcısı" bir "özel kalem müdürü" ve 9 "daire başkanı" ile yönetilme imkânının sağlandığı, 9 daire başkanlığı ile arşivlerin korunmasından tanıtımına kadar tüm faaliyetlerin detaylı biçimde takip ve uygulamalarının sağlanabildiği bürokratik açıdan oldukça güçlü bir yapıya kavuşturulduğu dikkati çekmektedir.

Devlet Arşivleri Başkanlığı'nın bu yeni yapılanmasında eğitim faaliyetlerinin

“Personel ve Eğitim Dairesi Başkanlığı’nın, tanıtım faaliyetlerinin ise “Dış İlişkiler ve Tanıtım Dairesi Başkanlığı’nın sorumluluğunda sürdürüleceği görülmektedir.

Personel ve Eğitim Dairesi Başkanlığı’nın görevlerinin sıralandığı; 13 maddenin 1. fıkrasında eğitime yönelik görevlerin belirlendiği c, ç ve e bentlerinde aşağıdaki ifadelere yer verilmiştir:

- c) Üniversiteler ve ilgili akademik kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak ilmî ve kültürel faaliyetlerde bulunmak.
- ç) Kurum ve kuruluşların sertifikalı eğitim başvurularını değerlendirmek ve sonuçlandırmak.
- e) Arşivciler ile stajyerlerin eğitimlerini koordine etmek¹.

Bu ifadeler ile Devlet arşivlerinin arşivcilik teori ve uygulamalarının yerinde ve doğru öğrenilmesine destek olmayı, aynı zamanda bilimsel yöntem ve teknikler konusunda işbirliği içinde eğitimlerin yaygınlaştırılmasını hedeflediğini söyleyebiliriz. Personel ve Eğitim Dairesi Başkanlığı 2018 yılı içinde kurum personeline 12 farklı konuda eğitim düzenlemiştir. Ayrıca Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, TOBB Üniversitesi ve İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi ile Devlet Arşivleri Başkanlığı arasında uygulamalı eğitim protokolleri imzalanmıştır. Bu protokoller kapsamında 71 öğrenciye 4 ay süre ile eğitim verilmiş, 32 öğrenciye staj yaptırılmıştır.²

Dış İlişkiler ve Tanıtım Dairesi Başkanlığı’nın görevlerinin sıralandığı; 15. maddenin 1. fıkrasının ç ve f bentlerinde Devlet Arşivi Başkanlığı’nın tanıtım görevlerine ilişkin aşağıdaki ifadelere yer verilmiştir:

- ç) Tarihî ve kültürel değeri olan arşiv belgelerini tanıtmak, yayın yapmak veya yaptırmak, arşiv müzesi kurmak, ulusal veya uluslararası düzeyde sergi, toplantı ve benzeri etkinlikler düzenlemek (Bu görev aynı zamanda Devlet Arşivleri Başkanlığı’nın görevlerinin belirtildiği 5. maddenin 1. fıkrasının h bendinde de yer almaktadır).
- f) Belgeye dayalı her türlü ilmi araştırmaları mümkün kılacak ve kolaylaştıracak mahiyette katalog ve bibliyografyalar yayımlamak.

Devlet Arşivlerindeki tanıtım faaliyetlerinin aslında araştırma hizmetlerini de doğrudan etkileyeceği yukarıdaki iki maddeden kolaylıkla anlaşılabilir. Devlet Arşivlerinin sahip olduğu fonlar ulusal ve uluslararası önemiyle her biri farklı yönlerden birçok bilimsel ve kültürel araştırmaya kaynaklık edebilecek nicelik ve nitelikte birincil kaynaklardır. Bu bağlamda hem Devlet Arşivlerinin yayımları hem de etkin tanıtım sayesinde arşiv kaynaklı araştırmaların yayımlanması, bu yayımların arşivde toplanması, sanal ve gerçek sergiler, belge erişim araçları, bilimsel toplantılar belirli bir kurgu ve plan dâhilinde düzenlendiğinde arşivin dünya kamuoyundaki potansiyel ve prestijine çok ciddi katkılar sağlayacaktır.

¹ Devlet Arşivleri Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, T.C. Resmi Gazete (16 Temmuz 2018 - 30480).

² Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı 2018 Yılı Faaliyet Raporu, Ankara: Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı, 2019, s. 57-58.

Bu ifadeler yasa düzeyinde bir hukuki düzenlemeye ait olduğu için burada görev olarak sayılan faaliyetlerin detayı, yönetmelik, rehberler ve stratejik planlar çerçevesinde yeniden detaylandırılarak gözden geçirilecektir.

Devlet Arşivleri Başkanlığı 2018 Yılı Faaliyet Raporu'na göre Dış İlişkiler ve Tanıtım Dairesi Başkanlığı 30 yurtiçi, 5 yurtdışı olmak üzere toplam 1.065 belge-be-rat-ferman-harita vb.'den oluşan 35 adet sergi düzenlemiştir. Rusya (2), Fas (2) ve Filistin'de yurtdışı sergileri gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Başkanlığa gerçekleştirilen üst düzey ziyaretlerde hediye edilmek üzere 88 farklı tematik görsel hazırlanmıştır.³

Eğitim ve tanıtım faaliyetleri yukarıda bahsedilen bu iki daire başkanlığı dışındaki Muhafaza ve Bakım Daire Başkanlığı ile Belge Tespit ve Değerlendirme Daire Başkanlığı'nda da kendi faaliyet alanları çerçevesinde sürdürülmektedir. Örneğin Belge Tespit ve Değerlendirme Daire Başkanlığı 2018 yılında 45 kurumda eğitim ve tanıtım faaliyeti yapmış, 2867 kişi bu faaliyetlere katılım sağlamıştır.⁴ Devlet Arşivleri Başkanlığı'na 11 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı dışındaki tüm yükümlü kurumlara eğitim ve rehberlik hizmeti vermek gibi çok önemli ve kapsamlı bir görev verilmiştir. Bu görev, kurumların gereksinimlerinin tespit edildiği çok iyi planlanması gereken uzun soluklu bir süreci de beraberinde getirmektedir.

Devlet Arşivleri Başkanlığı'nı, 11 sayılı Kararname hükümleri ve büyük devlet olma geleneğini geleceğe aktararak "gelecekteki devlet hafızasına karar verme" sorumluluğu gereğince; kısa, orta ve uzun vadeli stratejik planlarını oluşturacağı, bu planlar çerçevesinde tamamlayıcı ve detaylandırıcı yasal ve idari düzenlemeleri hayata geçireceği oldukça yoğun ve zor bir süreç beklemektedir. Bu süreçte hem eksikliklerini tamamlamalı hem de muadili devletlerin arşiv hizmetleriyle bir rekabet içine girebilmelidir. Konuya bu çerçeveden baktığımızda Türkiye Cumhuriyeti gibi, büyük bir arşiv birikimine sahip ya da arşiv teknolojisini iyi kullanan bazı ülkelerin tanıtım ve eğitim faaliyetlerinden örnekler vermek faydalı olacaktır. Bu örnekler, ilgili ülkelerin yalnızca resmi web sayfalarındaki görsel ve ifadeler aracılığıyla arşivleri hakkında hangi tanıtım ve yönlendirmeleri yaptıklarına dair bazı tespitleri içermektedir.

Das Bundesarchiv

Almanya Federal Arşivi

* **Akten** (Dosya, yazılı belge) 339 kilometre yazılı kayıt ve dosya.

* **Bilder** (Fotoğraf) 12.6 milyon fotoğraf, resim, poster ve 91.000 afiş.

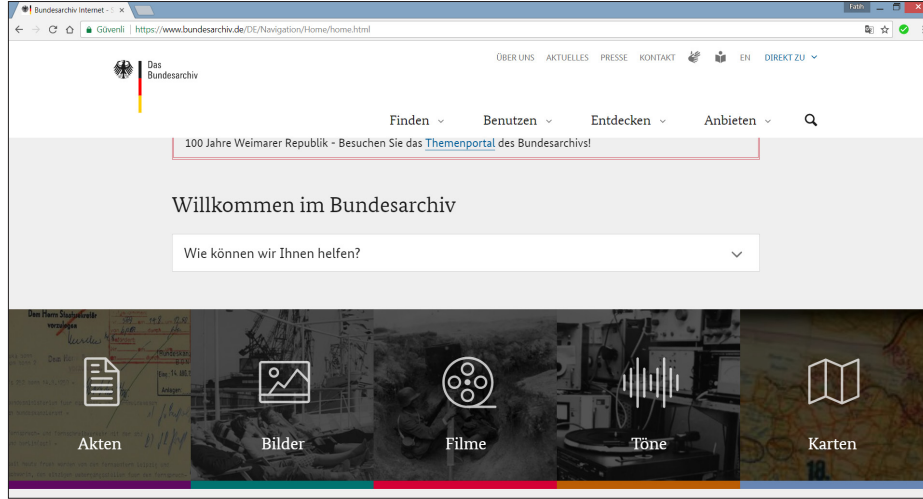
* **Filme** (Film) 1.15 milyon film, 675 saatlik erişime hazır film.

* **Karten** (Kartografik Materyal) 1.96

milyon kartografik materyal, plan ve teknik çizimler.

³ Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı 2018 Yılı Faaliyet Raporu s. 60.

⁴ Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı 2018 Yılı Faaliyet Raporu s. 45.

* **Töne** (Ses Kaydı) 46.000 den fazla ses taşıyıcısı (media) ve 2,16 milyon cilt esere sahip bir de kütüphanesi bulunan bir devlet arşivi (2017 yılı verilerine göre)

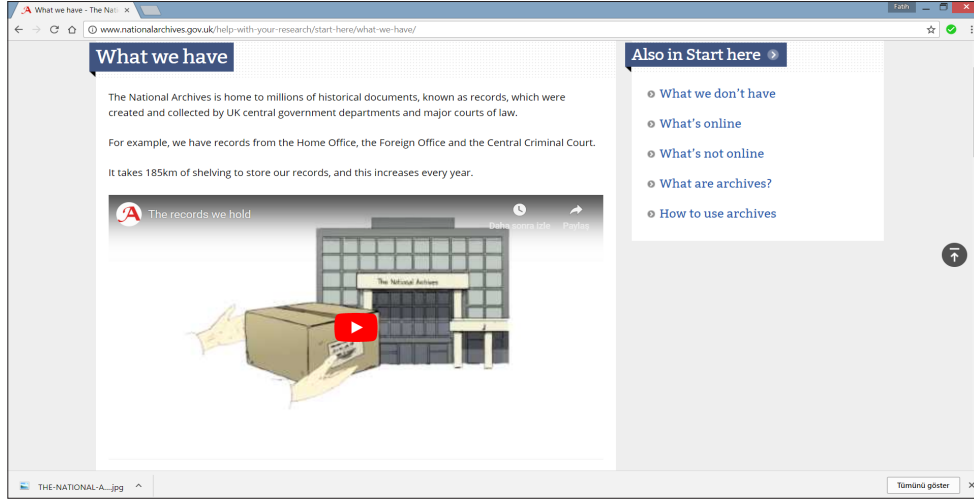
Almanya'nın Koblenz kentinde bulunan Almanya Federal Arşivi (Bundesarchiv), web sayfasında, sahip olduğu materyaller hakkında tanıtıcı bilgiler verirken oldukça sade ve anlaşılır bir tasarım tercih etmiş, arşivin içeriğini materyal türü bazında sınıflamıştır. Bu durum, ilk bakışta çok yönlü bir devlet hafızasının bir arada tutulduğunu göstermektedir. Arşivdeki belgelerin materyal türüne göre miktarları belirtildikten sonra "Bundesarchiv" in ayrıca 2 milyon cildin üzerinde kaynağa sahip bir ihtisas kütüphanesine sahip olduğu bilgisine ulaşıyoruz. Bundesarchiv'in temel görevi: Federal Hükümet'in arşiv materyallerini temin etmesi ve güvence altına alması olarak belirtilirken vatandaşların meşru haklarını korumak amacıyla belgelerin arşivsel değerini / kalıcı değerini belirlemek de yine kurumun en önemli görev ve faaliyet alanı olarak öne çıkarılmıştır.⁵

İngiliz Ulusal Arşivi

The National Archives / İngiliz Devlet Arşivi resmi web sayfasında bizi yukarıda görülen logo ve "Explore 1.000 years history / 1000 yıllık tarihi keşfet" sloganı ile karşılamaktadır. Burada sözü edilen ve yaklaşık 1000 yıl öncesine uzanan "Domesday Book", arşivin sahip olduğu en eski belgelerin bir araya getirildiği iki ciltlik bir kitaptır. Bu kitap Normandiya Dükü William'ın 1060 yılında İngiltere'yi ele geçirmesiyle fethettiği yeni topraklar hakkında bilgilerin toplandığı "Hüküm Günü" ya da "Kıyamet Günü" olarak da bilinen araştırma kayıtlarından oluşan bir kitaptır.

İngiliz Devlet Arşivi yukarıdaki görsel ile kurumda hangi belgelerin bulunabileceğini kısa bir tanıtım videosu ile anlatırken 185 km raf uzunluğuna sahip arşivin tanıtımına dair bazı temel bilgiler için soru cümleleri ile gerekli açıklamalara

⁵ Das Bundesarchiv, <https://www.bundesarchiv.de> [Erişim tarihi: 05.04.2019]

yönlendirme yapmaktadır. Bu soru cümleleri;

- * Bu arşivde bulunmayan belgeler (nelerdir)?
- * Online erişime açık olanlar (hangileridir)?
- * Online erişim olmayanlar arşivler
- * Diğer arşivler hangileridir?
- * Arşivler nasıl kullanılır?

şeklinde basit tarzda hazırlanmıştır.

Ayrıca arşivin tanıtımında tıpkı Bundesarchiv’de olduğu gibi materyal bazlı ayırım yapılarak hangi tür materyallerin arşivde bulunduğuna dair aşağıdaki materyal türlerine yer verilmiştir:

- * Letters (Mektuplar)
- * Reports (Raporlar)
- * Minutes (Tutanaklar)
- * Registers (Kayıtlar)
- * Maps (Haritalar)
- * Photographs and Films (Fotoğraf ve Filmler)
- * Digital files (Dijital Dosyalar)
- * Sound recordings (Ses Kayıtları)

İngiliz Devlet Arşivi, “We collect and secure the future of the government record” ifadesi ile temel misyonunun “Yönetim kayıtlarının toplanması ve geleceğinin güvence altına alınması” olduğunu yine bu web sayfası üzerinden bildirmektedir.

İngiliz Devlet Arşivi’nin en önemli tanıtım araçlarından biri de video rehberler (video guides) dir. Video guides, soldan sağa, sırasıyla aşağıdaki temaları ve süreleri (dakika ve saniye olarak) içermektedir. İçerik ve toplam süre hesaplandığında yaklaşık 25 dakika içinde The National Archives’i niçin ve nasıl kullanacağınıza dair birçok pratik bilgiye sahip olabiliyorsunuz.⁶

⁶ The National Archives, <http://www.nationalarchives.gov.uk> [Erişim tarihi: 06.04.2019]

Video guides

Finding records in other organisations
Learn how to find records in other archives.

How detailed is the catalogue?
Understand how to use catalogue descriptions.

How the records are arranged
Understand how records are arranged to help save you time and make your research more productive.

Ordering documents
Find out how to copy, order and view the documents held by The National Archives and how to access popular records online.

Preparing for your visit
Forward planning to help you get the most out of your visit.

Preparing to research
Find out where to look when you first start your research, and how to assemble and organise your findings to get better results.

Recording research results
Discover how to record all your results effectively so that you can find useful information again in the future.

Research routes
How to map out your research trail.

Starting your research
Where to go to find the information you need.

The life of a document
Discover more about the journeys our documents have made before reaching The National Archives and how they may be useful for many different types of research today.

Soldan sağa

Video 1: Diğer kurumlardaki belgeleri bulmak –Diğer arşivlerdeki kayıtları nasıl bulacağımızı öğrenin. (01:22)

Video 02: Katalog nasıl detaylandırılmıştır? – Katalog tanımlamalarının nasıl kullanılacağını öğrenin. (01:26)

Video 03: Belgeler nasıl düzenlenmiştir?– Kayıtların size zaman kazandıracak ve araştırmanızı daha verimli hale getirecek şekilde nasıl düzenlendiğini anlayın. (02:33)

Video 04: Dokümanları talep (sipariş) etme – İngiliz Ulusal Arşivleri tarafından tutulan belgelerin nasıl kopyalanacağını, sipariş edileceğini, görüntüleneceğini ve çevrimiçi popüler kayıtlara nasıl erişileceğini öğrenin. (02:18)

Video 05: Ziyaretiniz için hazırlık - Ziyaretinizden en iyi şekilde yararlanmanıza yardımcı olmak için ileriye dönük planlama. (02:28)

Video 06: Araştırmanızı hazırlamak - Araştırmanıza ilk başladığınızda nereye bakmanız gerektiğini ve daha iyi sonuçlar almak için bulgularınızı nasıl birleştirip düzenleyeceğinizi öğrenin. (03:08)

Video 07: Arama sonuçlarını kaydetmek - Tüm sonuçlarınızı etkili bir şekilde nasıl kaydedeceğinizi keşfedin, böylece gelecekte tekrar yararlı bilgiler bulabilirsiniz. (01:43)

Video 08: Araştırma rotası – Araştırmada izlenecek yolu nasıl belirleyeceksiniz? (02:16)

Video 09: Araştırmaya başlamak- İhtiyaç duyduğunuz bilgiyi bulmak için nereye bakmalısınız? (02:21)

Video 10: Bir belgenin ömrü (yaşam döngüsü) - İngiliz Ulusal Arşivlerine ulaşmadan önce belgelerimizin yaptığı yolculuklar ve bugün birçok farklı araştırma türü için nasıl faydalı olabileceği hakkında daha fazla bilgi edinin. (04:20)

The National Archives, 2019-2023 Stratejik Planı “Archives for Everyone/Arşivler Herkes İçindir” sloganı ile 5 yıllık projeksiyonunu ortaya koyarken başlangıçtaki açıklamalar oldukça iddialı ve dikkat çekicidir:

“En büyük zorluklarımızı gördükten sonra dışa dönük, ilişkili ve bağlı olmayı seçtik. Farklı düşünmeye ve organize olmaya karar verdik. İnsanların arşivler hakkındaki düşünce tarzını değiştirmeye başladık. Arşiv sektöründeki liderliğimizi yeniden teyit ettik, yeni akademik ve araştırma ortaklıkları kurduk, yeni kullanıcılarla bağlantı kurduk, yönetime sunduğumuz teklifi tazeledik ve küresel olarak düşünmenin dijital yolunu açtık. Tarihsel misyonumuz; kayıtları toplamak ve korumak, insanları rakipsiz/eşsiz koleksiyonlarımız aracılığıyla geçmişleriyle ilişkilendirmek için uzmanlığımızı ve bilgimizi kullanarak, lokal ve global arşivlere liderlik etmek, ortak olmak ve destek vermektir. 2015 yılında yeni bir plan

belirledik ve dört yıl içinde hedef kullanıcılarımız, yeteneklerimiz ve karşılaştığımız zorlukların doğası hakkında çok fazla şey öğrendik. En önemlisi, potansiyelimizi tümüyle fark ettik. “Arşivler herkes içindir” bu potansiyel ve onu nasıl gerçekleştireceğimizle ilgilidir. Ulusal Arşivler demokrasimiz için temel bir kaynak, kamu yararı ve gelecek nesiller için bir değerdir. Bizim inancımız, arşivlerin herkes için olduğu ve arşivlerin yaşamları iyi yönde değiştireceğidir. Tecrübe ile oluşturulan bu inanç, kullanıcılarımızla olan ilişkimizde ve ulusal arşivlerdeki liderliğimizde ortaya koyulmaktadır. Arşivler herkes içindir çünkü onlar herkesi ilgilendirir; geçmiş, bugün ve gelecekte”.⁷

Bu bağlamda, Devlet Arşivleri Başkanlığı’nın yayınlamış olduğu “Devlet Arşivleri Başkanlığı 2020-2024 Dönemi Stratejik Planı” incelendiğinde devlet arşivlerinin bütüncül bir yapıda tek merkezden yönetilmesi ve ulusal kültürel mirasımızın dağınıklığının ortadan kaldırılarak arşivcilik uygulamalarında standart getirilmesi hedeflenmektedir.⁸ Bunun yanı sıra hedeflerin gerçekleştirilmesi için Başkanlıkta gerek personel, gerek fiziksel altyapı ve gerekse bütçeye dair öngörülerin güçlendirilmesi gerektiği vurgulanmalıdır. Mevcut durumuyla Devlet Arşivleri Başkanlığı’nın icra kabiliyetini ve olanaklarını öncelikle kurumsal yapılanma ve klasik arşivcilikten modern arşivciliğe dönüşüm sürecindeki altyapı ve hizmet kalitesi alanlarında yoğunlaştırması gerekmektedir. Zira eğitime destek ve tanıtım faaliyeti hangi ortam ve koşullarda olursa olsun mevcut hizmetleri yansıtmaktan öteye gidemeyecektir.

Amerika Birleşik Devletleri Federal Arşivi (National Archives, Washington DC)

National Archives’ın web sayfasındaki yukarıdaki başlıkları verilen bölümler; arşivdeki araştırmanın fotoğraf, doküman ve belgeler üzerinden yapılabileceği, gaziler ile ilgili ayrı bir fonun araştırmaya açıldığı, eğitime destek olabilecek nitelikte program ve birincil kaynak belgelerin hizmete açılan son durumu, arşive ziyaretlerin nasıl planlanacağı ve Amerika Birleşik Devletlerinin kuruluş dokümanları ile hukuki belgelerinin bir arada bulunduğu bir

başka fon hakkında genel bilgilerle bizi karşılamaktadır.

Alt bölümde ise, “Women’s History Month” kutlamaları temasına uygun olarak Amerikan Delegasyon Merkezi’nin santralinde görev yapan kadınlara ait 1918 tarihli bir fotoğrafa yer verilmiştir. Bu görselin yanında “Archives News / Arşivden Haberler” yer alır ki bu National Archives’in gündemi takip eden dinamik paylaşımlarının sürekli olduğu izlenimi vermektedir.

“Educator Resources” bölümünde ise eğitime dair faaliyetler belirginleşiyor.

“Birincil kaynaklar ile Çalışmak” başlığı altında aşağıdaki maddelerden oluşan açıklamalar bulunmaktadır.

⁷ The National Archives, <http://www.nationalarchives.gov.uk> [Erişim tarihi: 07.11.2019]

⁸ Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı 2020-2024 Dönemi Stratejik Planı, Ankara: Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı, 2019.

Blags · Bookmark/Share · Contact Us

Search Archives.gov

RESEARCH OUR RECORDS
Explore our nation's history through our documents, photos, and records.

VETERANS' SERVICE RECORDS
Request military records and learn about other services for yourself or a family member.

EDUCATOR RESOURCES
Find primary sources, tools for teaching with documents, and student and educator programs.

VISIT US
Plan a trip to the Museum, to one of the Presidential Libraries, or to conduct research.

AMERICA'S FOUNDING DOCUMENTS
The Declaration of Independence, the Constitution, and the Bill of Rights.

Archives News
Public Interest in UFOs Persists 50 Years After Project Blue Book Termination
Merchant Marine Records Document Maritime Service
Author Highlights Roles of 'First Ladies in a New Era'
More News... Upcoming Events...

Delivery of the White House Christmas Tree, 2005

Information For...
Citizen Archivists
Federal Employees
Genealogists
Members of Congress
Preservationists
Records Managers
The Press

Publications
Federal Register
Prologue Magazine
Purchase Publications
Subscribe to Email Newsletters
All Publications

Orgs. & Offices
Center for Legislative Archives
Federal Records Center
Office of the Inspector General
Presidential Libraries
Staff Directory

About Us
What is the National Archives?
Doing Business with Us
Plans and Reports
Open Government
Our Plain Language Activities

I Want To...
Get My Military Record
Plan a Research Visit
Visit the Museum
View Online Exhibits
Apply for a Grant

Participate
Attend an Event
Donate to the Archives
Work at the Archives
Volunteer at the Archives

Resources
A-Z Index
America's Founding Docs
Contact Us
En Español
FAQs
Forms

Shop Online
Visit the National Archives Store
Buy Reproductions and Microfilm

RESEARCH OUR RECORDS
Explore our nation's history through our documents, photos, and records.

VETERANS' SERVICE RECORDS
Request military records and learn about other services for yourself or a family member.

EDUCATOR RESOURCES
Find primary sources, tools for teaching with documents, and student and educator programs.

VISIT US
Plan a trip to the Museum, to one of the Presidential Libraries, or to conduct research.

AMERICA'S FOUNDING DOCUMENTS
The Declaration of Independence, the Constitution, and the Bill of Rights.

BELGELERİ ARAŞTIRMA

GAZİLERİN FONU

EĞİTİM KAYNAKLARI

BİZİ ZİYARET EDİN

ABD KURULUŞ DOKÜMANLARI

Working with Primary Sources

Teach students how to analyze primary sources using our worksheets for a variety of media types.

BİRİNCİL KAYNAKLAR İLE ÇALIŞMAK

Student Visits

Experience hands-on document-based programs, and visit National Archives exhibits at our locations around the country.

ÖĞRENCİ ZİYARETLERİ

Professional Development

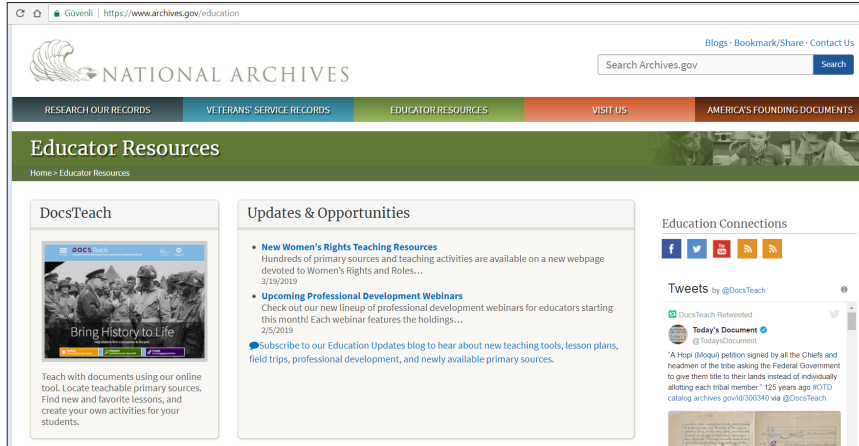
Join us around the country in workshops and at conferences to learn about teaching with documents.

MESLEKİ GELİŞİM

- * Meet the document / Doküman - Belge ile buluşma
- * Observe its parts / Belgenin bölümlerini gözlemlen, incele
- * Try to make sense of it / Belgeyi hissetmeye çalış

“NATIONAL ARCHIVES STORE” WEB SAYFASI ÜZERİNDEN NATIONAL ARCHIVES’İN SAHİP OLDUĞU GÖRSEL VE YAZILI BELGELERDEN FARKLI KULLANICI GRUPLARINA YÖNELİK OLARAK HEDİYELİK / HATIRA EŞYA SATIŞI YAPILABİLMEKTEDİR.

“DOC’S TEACH” ARŞİV BELGELERİNİN KAYNAKLIK ETTİĞİ, ÖĞRENCİLERE YÖNELİK OLARAK HAZIRLANMIŞ BİR FİLM DİR VE ONLİNE OLARAK İZLENEBİLMEKTEDİR.

* Use it as historical evidence / Belgeyi tarihsel bir kanıt olarak kullan⁹

Bu açıklamalar arşiv belgeleri ile çalışmanın çok farklı bir deneyim olacağı noktasında merak uyandırmakta ve aynı zamanda arşivsel çalışmayı özendirilmektedir diyebiliriz.

Amerika Birleşik Devletleri, Almanya ve İngiltere Devlet Arşivlerindeki tanıtım ve eğitim faaliyetlerine benzer uygulamaları Archives Nationales / Fransız

⁹ National Archives, <https://www.archives.gov> [Erişim tarihi: 25.04.2019]

Ulusal Arşivi'nde de görmek mümkündür. Tüm bu uygulamalar arşivden detaylı ve üst düzeyde faydalanmanın iyi ve etkili bir tanıtım aracılığıyla olabileceğini göstermektedir. Her ülkenin kendine özgü arşiv hizmet politikalarına dair tasarımları göz ardı edilmemek kaydıyla T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı'nın tanıtım faaliyetlerini ve eğitime katkı uygulamalarını gözden geçirerek hazırlanmakta olan stratejik plan içerisinde değerlendirmesi gerekmektedir. Bu sayede Devlet Arşivleri Başkanlığı, akademik, tarihsel araştırmaların yapıldığı, bürokratik belgelerin sağlandığı kurumsal hizmetlerinin yanı sıra toplumun her kademesiyle buluşabilen hizmetler üretebilir.

Sonuç

Yabancı ülkelerden tanıtım ve eğitim faaliyetleri kapsamında verilen örnekler arka planda sahip olunan arşiv belgelerinin önemli ölçüde tanımlanması ve tasnifi gerektirir. Ülkemizde bu uygulamalardan bazıları tasnifi tamamlanmış fonlar üzerinden pilot uygulamalar şeklinde hayata geçirebilir. Bu bağlamda aşağıdaki önerileri sıralamamız bundan sonraki çalışmalar ve stratejik yaklaşım açısından fikir verebilir:

- * Devlet Arşivleri Başkanlığında Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ofisi kurulmalıdır,
- * Arşivin kapsam ve içeriğini net biçimde yansıtacak materyal türüne göre içerik listesi hazırlanmalıdır,
- * Resmî logo tasarlanmalıdır,
- * Arşivimizin uluslararası önem ve niteliğine vurgu yapan bir slogan veya motto oluşturulmalıdır,
- * Devlet Arşivlerinin tanıtımı için resmî logolu hediyelik eşyalar tasarlanmalıdır,
- * Devlet Arşivlerinin tanıtım ve kullanımını anlatan eğitici görüntülü rehberler (videolar) hazırlanmalıdır,
- * Görsel ve yazılı arşiv materyallerimiz ile birincil kaynaklar üzerinden özellikle çocukların ve genç eğitime destek olunmalıdır,
- * Belgeye dayalı araştırma ve yayınları teşvik edip, özendirilebilir; belgeye dayalı araştırmalardan ve danışma kaynaklarından oluşan bir kütüphane kurulmalıdır,
- * Vatandaşların özellikle öğrencilerin gezisi için aylık tematik sergiler düzenlenmelidir,
- * Araştırmacıların anlık soru ve sorunlarını çözecek online danışma hattı oluşturulmalıdır,
- * Modern bir Devlet Arşivleri Başkanlığı Müzesi kurulmalıdır,
- * Devlet Arşivleri Başkanlığı aylık bülteni yayınlanmalıdır,
- * Devlet Arşivi kaynaklı (arşiv belgelerinin kullanıldığı) film ve belgeseller üzerinden tanıtım yapılmalıdır.

Tüm bunları yaparken; Devlet Arşivleri Başkanlığı'nı kendi kendine yetebi-

len uluslararası bir marka değerine taşıma hedefiyle yola çıkılmalıdır. Yine tüm bunları yapabilmek için; iyi arşivcileri, teknisyenleri ve bilgi profesyonellerini istihdam etmek zorundayız. Zira arşivcilik tamamen usta-çırak ilişkisiyle uygulamalarını sürekli tekrar eden bir meslek değil; her an değişim ve yenilenme ile farklı boyutlarda faydalar sağlayabilecek bir bilim dalıdır. Bu bilim dalının teorik anlamda takip edilerek modern arşivcilik uygulamalarına dönüştürülmesi doğal olarak Devlet Arşivleri Başkanlığı ile üniversitelerimizin ilgili bölümleri ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği içerisinde hareket etmesini kaçınılmaz kılmaktadır. Arşivcilik, geçmişteki belgelerin geleceğimizin imarında pozitif anlamda kullanabilme çabasının mesleki formasyon biçiminde yansımasıdır. Bu durumda Devlet Arşivleri Başkanlığı milletimizin gelecekteki hafızasını kurgulayıp, inşa ederken mümkün olan en iyi senaryolar üzerinde çalışmalarını sürdürmektedir. Bu çalışmalarını sürdürürken hem ulusal hem de uluslararası sorumluluklarının bilinci içerisinde kurumsal kimliğini ön plana çıkaran eğitim ve tanıtım faaliyetlerine de daima önem verecektir. Bu bağlamda Devlet Arşivlerinin nitelik ve nicelik anlamında kapasitesi ve etki alanı dünya kamuoyu ile paylaşılarak “Hazine-i Evrak” misyonu ve anlayışının tüm paydaşlarda canlı tutulması sağlanmalıdır.

EXTENDED ABSTRACT

Publicity and educational activities within the scope of the state archive services play a crucial role in terms of revealing the richness of the content of the archive and raising awareness regarding the dynamic archive support on education with primary resources. The General Directorate of State Archives has been affiliated under the Presidency of the Republic of Turkey as the Presidency of State Archives with the Presidential Decree No. 11, dated July 16, 2018. The Decree repeals the Law No. 3473 providing a legal basis for archival services for many years. Presidential Decree No. 11 may be considered as a milestone for our State Archive Services in order to modernize and restructure the services accordingly.

The Presidency of State Archives has both improved its executive ability and received a historical opportunity to employ qualified archive specialists and deputies to the new departments established within its scope on a legal basis. Educational and publicity activities to be conducted at the Presidency of State Archives in accordance with the relevant articles of the Presidential Decree No. 11 have been addressed in this study. In addition to the training provided by the Presidency to the responsible institutions and organizations, scientific and cultural activities that can be designed based on archival documents were also considered within the scope of training activities. Not only the future plans but also the activities carried out by the Presidency in 2018 were considered regarding the training and promotion activities of the State Archives. Furthermore, it has been noted that training and publicity activities could be used more effectively and efficiently by means of the official website of the Presidency within the scope of the study. The importance of sharing the briefings of the diversity of documents offered by the Presidency, multiplicity of funds, announcements and procedures and principles of conducting a research in the state archive through audiovisual media opportunities with the world public opinion has been emphasized. While examining the

subject and making suggestions for the training and publicity activities of the State Archives Presidency, examples of the international state archive services from different countries were provided. While selecting the countries as the examples by the state archive services, the features of using technology at the highest level and having an accumulation close to the archive potential of our country have been considered. Bundesarchiv very basic and simple structure and clear information about the types of documents they have attracted attention. The National Archives (United Kingdom) which may provide the best state archive service in the world is in a serious breakthrough in terms of promotion and training with its short-term, medium- and long-term plans, as well as training videos. The National Archives of the United States of America seems to be decisive in terms of providing services in the field of archiving as well as library services and training support programs have attracted attention. The State Archives of the Presidency of Turkey may or should be engaged in activities with its archive treasury far beyond the above-mentioned training and publicity activities carried out in other countries that can attract the attention of the world public. Today, technological advancements have increased the exchange of information, especially in the field of communication to a very advanced level. Therefore, the Presidency of State Archives should be able to reach the researchers at all levels by using the accumulation of archiving and technology in favor of its potential users.

Kaynakça

- Das Bundesarchiv*. (2019). <https://www.bundesarchiv.de/DE/Navigation/Home/home.html>. [Erişim tarihi: 05.04.2019]
- Devlet Arşivleri Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, *T.C. Resmi Gazete* (16 Temmuz 2018 - 30480).
- National Archives*. (2019). <https://www.archives.gov> [Erişim tarihi: 25.04.2019]
- The National Archives*. (2019). <http://www.nationalarchives.gov.uk> [Erişim tarihi: 06.04.2019]
- The National Archives*. (2019). <http://www.nationalarchives.gov.uk/about/our-role/plans-policies-performance-and-projects/our-policies> [Erişim tarihi: 07.11.2019].
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı 2018 Yılı Faaliyet Raporu*, Ankara: Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı, 2019.
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı 2020-2024 Dönemi Stratejik Planı*, Ankara: Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı, 2019.